

Юлія Половинчак,

зав. відділу Національної юридичної бібліотеки НБУВ,
канд. іст. наук

Синтезоване знання як відображення суспільних процесів

Рец. на: **Гранчак Т.** Бібліотека і політична комунікація : монографія / Т. Гранчак; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2012. – 481 с.

За аналогією з відомою притчею про чоловіка, котрий, риючи яму, переставав бачити навколо, дослідник, заглиблюючись у предмет свого дослідження і підвищуючи компетентність у певній сфері, ризикує, водночас, звужити свій науковий кругозір і втратити «перспективне бачення». Втім, здатність вийти за традиційні межі своєї галузі, побачити і сформулювати проблему «нелінійно», застосувати іншогогалузеві методи та підходи досить часто стає визначальним чинником для тих наукових досягнень, які ми характеризуємо не як сукупність кількісних змін, а здобуття якісно нового знання. В сучасних умовах глобалізації та інформатизації, прискорення темпів виробництва і поширення нової інформації, поряд з вузькою предметною спеціалізацією в науковому світі дедалі чіткіше простежується тенденція «розмивання» кордонів і взаємопроникнення різногогалузевих знань. Останнє, на жаль, трапляється рідко, оскільки вимагає від дослідника широкого наукового кругозору і ґрунтовних знань з декількох спеціальностей. Саме тому такого роду праці завжди привертають увагу і викликають підвищений інтерес. Відрадно, що наукові здобутки

вітчизняного бібліотекознавства нещодавно поповнила саме така праця – монографія Т. Гранчак «Бібліотека і політична комунікація», яка стала результатом комплексного підходу до аналізу ролі бібліотеки у сучасному суспільстві, синтезу знань з бібліотекознавства, історії, політології.

Книга присвячена висвітленню участі бібліотек та їх інформаційно-аналітичних структур у процесах політичної комунікації, аналізу можливостей бібліотечних установ щодо оптимізації та підвищення ефективності цих процесів – передумови забезпечення стабільного розвитку держави і суспільства. Без сумніву, нагальним наразі є розгляд соціально-політичного та інформаційного аспектів політичної комунікації, особливостей її функціонування, закономірностей і тенденцій її розвитку, окреслення пріоритетних напрямів діяльності бібліотек у системі політичної комунікації.

Отже, обрана для дослідження тема є актуальною з огляду на необхідність оновлення суспільного уявлення про роль, інформаційно-комунікаційний потенціал бібліотек, потребу окреслення ефективних шляхів виведення функціону-

вання бібліотеки на рівень навігатора соціально-комунікативних потоків.

Монографія чітко вибудована структурно, містить пояснювальні таблиці і схеми. Авторка переконливо обґрунтовує актуальність обраної теми, подає її розгорнуту історіографію, характеризує джерельну базу і методологію дослідження. Що характерно, робота виконана на основі опрацювання великого масиву фахової літератури, широкого кола джерел як вітчизняних, так і зарубіжних, багато з них вперше введено у вітчизняний науковий обіг.

У розділі «Бібліотека в системі політичної комунікації» показано значення ефективного функціонування системи політичної комунікації для стабільного розвитку держави і суспільства, розкривається місце і роль у політико-комунікативних процесах бібліотечних структур. Авторка аргументовано доводить, що бібліотеки виступають не лише каналом, а й суб'єктом політичної комунікації. При цьому звертається увага на те, що у контексті участі бібліотек у процесах політико-комунікативної взаємодії відбувається трансформація їх соціальних функцій, зокрема, зростає їх місце і роль у політичній комунікації.

Окремий розділ рецензованої праці присвячений розгляду участі бібліотеки у політичній комунікації в історичній ретроспективі. Тут простежуються особливості функціонування бібліотек в системі політичної комунікації країн Стародавнього світу, акцентується увага на нових різновидах бібліотек у контексті трансформації старих та появи нових форм політичної комунікації Середньовіччя і Відродження, аналізуються технічні зрушення й ускладнення системи політичної комунікації Нового часу та їх вплив на діяльність бібліотек, виокремлюються особливості системи політичної комунікації та бібліотек як її суб'єктів в умовах поширення електронних технологій. Ґрунтовний аналіз, здійснений на широкому історичному матеріалі, ретроспективний огляд функціонування політичної комунікації та бібліотек як учасників процесів політико-комунікативної взаємодії дали змогу Т. Гранчак зробити висновок про те, що бібліотеки від початку свого створення беруть участь у політико-комунікативних процесах, хоча поступово, з розвитком засобів та форм комунікації, відбувалась зміна їх функцій – від каналів передачі інформації до

суб'єкта політичної комунікації, розширення політико-комунікативної діяльності.

У наступному розділі роботи досліджуються актуальні проблеми функціонування політичної комунікації як інструмента взаємозв'язку між державою та громадянським суспільством на сучасному етапі. Варто наголосити, що зроблені Т. Гранчак висновки стосовно шляхів удосконалення такого взаємозв'язку, здатності бібліотек оптимізувати політико-комунікативну взаємодію між державою та її громадянами мають не лише наукове значення, вони можуть бути використані і у практичній діяльності бібліотечних установ, різних наукових та урядових структур.

У цьому контексті потрібно відзначити важливий науковий доробок авторки стосовно висвітлення досвіду політико-комунікативної взаємодії бібліотек з органами державної влади та елементами громадянського суспільства (четвертий розділ роботи). Висновки та узагальнення Т. Гранчак стосовно стратегічних напрямів діяльності бібліотек у системі політичної комунікації, її сучасних форм і методів побудовані на широкому фактографічному матеріалі і не викликають сумнівів.

У п'ятому розділі книги дослідниця увага сконцентрована на визначенні прогресивних тенденцій та перспективних напрямів участі бібліотек у політико-комунікативних процесах, які можуть використовуватися у практичній бібліотечній діяльності для вдосконалення обслуговування користувачів та активізації участі вітчизняних бібліотек у процесах суспільного життя.

Загалом викладені у монографії положення є чітко сформульованими і обґрунтованими, мають наукову новизну і практичне значення. Хоча, на наш погляд, позитиву рецензованої роботи додало б висвітлення перспектив міжбібліотечної кооперації у сфері політичної комунікації. Утім, висловлене побажання не має принципового характеру. Можливо означене питання є в подальших дослідницьких планах авторки.

Отже, монографія Т. Гранчак «Бібліотека і політична комунікація» є оригінальною, завершеною науковою роботою, яка безумовно становитиме інтерес для науковців, практиків у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, студентів, широкого загалу читачів, небайдужих до даної проблематики.